

Prof. dr hab. Mieczysław Jackiewicz

Olsztyn dn. 30 IV 2017

ul. Żołnierska 12 B m. 37

10-559 Olsztyn, tel. 665 399 615

e-mail: mjackiewicz@gmail.com

Recenzja

podręcznika do historii dla klasy VII „Atrask istorija” (Odkryj historię).

Autorzy: Eugenijus Jovaiša, Audronė Kučinskienė, Nijolė Juchnevičienė, Kęstutis Petrauskis, Kristina Vilkelienė, Artūras Čiurlionis, Birutė Čiegienė. Wydawnictwo „Šviesa”.
Wydanie pierwsze, 2016, stron 172.

Autorzy podzielili podręcznik na wstęp i pięć rozdziałów: I. Początek historii, II. Starożytny Wschód, III. Starożytna Grecja, IV. Starożytny Rzym V. Aestii (Estowie).

We wstępie autorzy zwracają się do uczniów klasy VII zachęcając ich do korzystania z podręcznika. Wstęp jest bogato ilustrowany: przedstawia np. rozwój człowieka od australopiteka do kromanioneta, ukazują ludzi pierwotnych odzianych w skóry zwierzęce, prezentują także naczynia gliniane i metalowe groty.

W rozdziale I autorzy wyjaśniają jak korzystać z tekstu podręcznika i źródeł historycznych. Interesująco opisują ludność zamieszkującą terytorium dzisiejszej Litwy, poczynając od paleolitu, gdy po przesunięciu lodowca ku Skandynawii na tereny obecnej Litwy zaczęli napływać ludzie zajmujący się myślistwem. Autorzy w tym rozdziale twierdzą, że pierwsi mieszkańcy zisiejszej Litwy przybyli z Jutlandii, inni – z Europy Środkowej i osiedli między Wisłą i Wilią. Byli to ludzie kultury magdaleńskiej i świderskiej. Dalej piszą, że w końcu kultury neolitu rozpoczęły się znaczne przemiany, na terenie dzisiejszej Litwy pojawiła się kultura indoeuropejska, wówczas ludzie dobrze uzbrojeni przemieszczali się przez tereny obecnej Litwy, Łotwy Estonii aż do Skandynawii. Pozostający na terenach obecnie litewskich przemieszczali się z tutejszymi mieszkańcami i nauczyli się uprawiać ziemię. Rozdział jest bogato ilustrowany, teksty zrozumiałe dla ucznia klasy VII.

W rozdziale II - Starożytny Wschód - autorzy przedstawili historię Mezopotamii, starożytnego Egiptu, egipskich bogów i kulturę przy rzece Nil oraz dziedzictwo Egiptu. W końcu rozdziału jest opis powstania państwa żydowskiego: opowieść o Mojżeszu i 10 przykazaniach Boga. Opisują królestwo Izrael oraz religię i kulturę izraelską.

Rozdział III poświęcony jest starożytnej Grecji z podrozdziałami: Grecja i Wschód, Kontakty z Fenicjanami, Sparta i Ateny, kolonie greckie, wojny Greków z Persami, gry olimpijskie,

wychowanie dzieci i młodzieży w Atenach i w Sparcie, powstanie teatru greckiego, opis bogów greckich i wyprawy Aleksandra Wielkiego. Ta część podręcznika jest również bogato ilustrowana, podane są pytania kontrolne.

W rozdziale IV autorzy podręcznika opisują starożytny Rzym: początek Rzymu i państwa rzymskiego, Republikę Rzymską, ostatni wiek republiki, pryncypat czyli forma rządów w okresie Cesarstwa Rzymskiego wprowadzona po 27 roku p.n.e. przez Oktawiana Augusta. Władza skupiona była w rękach jednostki przy zachowaniu pozorów instytucji republikańskich. Wyjaśniono uczniom, iż Rzym wówczas był stolicą świata, opisano bogów rzymskich, szkołę i wychowanie dzieci w starożytnym Rzymie. W podręczniku omówiono także pierwsze wieki chrześcijaństwa i wreszcie dziedzictwo Rzymu. Uczeń klasy VII otrzymał kompendium wiedzy o starożytnym Rzymie, należy też odnotować, że są bogate ilustracje i przystępnymi dla ucznia wyjaśnieniami zdarzeń historycznych.

W rozdziale V, zatytuowanym „Aisčiai“ - Aesti (Estowie), jeden z autorów podręcznika prof. Eugenijus Jovaiša, w podręczniku dowodzi, że na tereny wschodniej Nadbałtyki pierwsi mieszkańcy przybyli ok. 12, 5 tysiącleciu przed Chrystusem, natomiast nazwa tego ludu Aesti (Estowie) po raz pierwszy w historii pojawiła się w dziele Publiusza Korneliusa Tacyta (ok. 55-120) „Germania”, napisany w 98 roku, gdzie Tacyt pisze, iż na najbardziej oddalonym na wschód wybrzeżu Morza Bałtyckiego zamieszkuje lud Aesti -Estowie (lit. Aisčiai)- Cytat: *Zwracając się więc w prawo, spotykamy na wybrzeżu Morza Swewskiego (Morze Bałtyckie) oblane nim gminy Estów (Bałtów), którzy mają zwyczaje i strój Swewów, lecz język zbliżony bardziej do brytańskiego.* Według Eugenijusa Jovaišy, byli to prawdopodobnie praprzodkowie współczesnych Litwinów. W tym rozdziale pisze o Estach i Bałtach, mieszkających na terenach współczesnej Litwy, a także o migracji Estów na północny-wschód. Interesująco opisany jest podrozdział „Estowie i szlak bursztynowy“ a także „Estowie i wielkie wędrówki ludów“. Ciekawe, że obecnie litewscy historycy sięgają do Aesti -Estów (Aisčiai), którzy być może dali początek późniejszym Bałtom i Litwinom. Rozdział jest bogato ilustrowany, są też zdjęcia archeologicznych interfaktów.

Ogólnie należy stwierdzić, że podręcznik jest dobrze opracowany, ułożony zgodnie z programem historii dla klasy VII-ej, napisany językiem zrozumiałym z interesującymi faktami historycznymi. Szata graficzna ładna, wiele jest ilustracji, zadań powtórkowych, na końcu podręcznika umieszczono wykaz nazwisk osób występujących w podręczniku, oraz słownik wyrazów nowych i obcych.

Mieczysław Jackiewicz